

ZA PRENOČIŠČE.

Povest — Napisal Juraj Pangrac.

IV.

eliki hlapec, ki je bil buden, je takoj vstal in poklical še svojega tovariša, drugega hlapca, in oba sta šla nato gledat strah . . .

»No, kje ga imaš?« sta zavpila oba, ko sta prilomastila na dvor, kjer je Blaž še vedno mencial in zgibal tisto reč v rokavniku.

»Tukaj-le! Če je sam bognasvaruj iz pekla, je moral že poginiti!«

Pri teh besedah vrže Blaž rokavnik in strah na tla. Ko se nič ne zgane več, prime Blaž za rokavnik in strese ven, kar je bilo v njem povi-tega. Postrani je padel strah iz rokavnika in obležal na pesku . . .

»Aha, ti si!« je viknil Blaž, ko je pogledal strah in ga spozal.

»Pa kaj je to?« vprašata hlapca.

»Poglejta dobro, pa bosta vedela! Ampak rečem vama, dobro je bilo, da sem ga zgrabil z rokavnikom; zakaj z roko bi ga ne bilo varno prije-mati; ugrizne kot sam volk.«

»Ampak jaz še zdaj ne poznam te mrcine!«

»Oho, poglej no, ali ni to dehor? V mrvi imajo kokoši gnezda, v gnezdih so pa jajca. Jih pa hodi pit ta grdoba in vaju strašit ter preganjat s toplega in mehkega na hlevu. Menda ni dobro videl nocoj in je menil, da je kurje gnezdo, ko se je spustil z viška name. No, pa ta nakana se mu je zaenkrat ponesrečila. Izkupil jo je dosti. Temu že ne bodo več rojile po glavi muhe, da bi se še kedaj nameril na Florijančkov hlev pobirat in pit kurja jajca ter strašit bojazljive in lahkoverne ljudi.«

»Lej ga no, saj je res dehor! To rečem, noč ima svojo moč, drugače bi naju vendar ne bila prestrašila ta ponočna živalca,« je rekel zdaj veliki hlapec.

»Ahm, pa še prav zares: noč ima vendarle svojo moč,« je prikimal njegov drug, Blaž pa je pristavil: »No, pa tega strahu je vsaj nekaj. Tisto je še slabše, če nič ni, pa straši, kar se tudi dogaja.«

Hlapca sta se sicer zarekla, da ne bosta več ležala na hlevu, ali strah je bil sedaj pri kraju. Ta prebiti Žabjeluzar ga je ukončal, torej sta bila odvezana svojega sklepa. In tako so šli zopet še tisto noč vsi trije spat gor na hlev v mehko in dišeče seno, kjer se človek tako dobro odpočije. Dehorja so pa vrgli na stopnice, kjer naj počaka, da ga drugo jutro odero in prodajo kožo. Ali proti jutru, ko so še vsi trije trdo spali, se je spak dehorski prebudil, in spomnivši se, kaj vse je prebil to noč v Blaževi rokavnjaški malhi, ne dosti manj kot peklenšček v kovačevem mehu, se je prekucnil na stopnicah in zvalil na tla, potem pa jo je hotel pobrisati, četudi postrani, s potrtimi rebri, spred Florijančkovega hleva

in pobegniti za vedno s Posavja. Toda ni se mu posrečil beg. Že tam pri šupi je oslavel; in komaj se je dodobra zaril in zakopal v stelji, pa je omedlel in poginil . . .

To so naši junaki drugo jutro iskali dehorja, to so popraševali, kam bi bil izginil! A če so se še tako izpogledovali in praskali za ušesi, dehorja le ni hotelo biti, da bi ga odrli na meh in prodali njegovo kožo . . .

Pes čuvaj, priklenjen na verigi, je že celo jutro vohal in majal z repom ter cvilil. Zdajpazdaj se je spel ob kolibi na zadnje noge, bevskal in polajeval ter nemirno stopical semintje. Kadar je začul človeški glas, je obtihnul in privzdignil uhlje, da bi boljše slišal. A ko le ni bilo žive duše k njemu, je zapraskal in poskočil, da bi se bil kmalu odtrgal, ter iznova polajeval, počasi in nalahko, kakor da koga kliče. A kdo je imel časa to jutro se ukvarjati z njim?

»Kaj pa, prijatelja, če je bil le pravi strah in se je, grdavš, ponoči le potajil, a?« je omenil ob hlevu veliki hlapec.

»Ojehata!« je siknil prestrašeno drugi hlapec.

»Dehor je bil, nič drugega, kaj bi!« je zarenčal jezno Blaž. Žal mu je bilo dehorjevega kožuha, ki bi se bil prodal za lepe denarce . . .

»H, pa dehor bi se ne bil prebudil in pobegnil! To so čudne reči!«

»Bodita pametna, saj sta ga vendar videla na lastne oči ter se pre-pričala, da je bil res dehor, čisto pravi dehor!«

»Ha, govori se lahko! Kaj pa, če je bil strah podoben dehorju? O-o! To rečem in pravim, da zvečer ne bo zdravo iti na hlev; strašilo bo, da bo joj. Spak se bo maščeval nad nami!« . . .

Tedaj pa se je pes odtrgal od verige. Je bil že kak člen počen, pa je odnehal, ko se je pasja dlaka tako strašno zapoletevala zdaj na to, zdaj na ono stran. In ko je bil enkrat pes-čuvaj prost, je pa koj zavohal sled po dvoru. In je cvilil in tekkel po sledu, pa stekel v šupo. Ondi se je metal na vse strani, potem pa je šel brskati in razkopavati v stelji. In ni dolgo trpelo, pa je privlekel — v veliko začudenje naših znancev — mrtvega dehorja na dan. Jaderno ga je zgrabil ter pribezljal z njim v gobcu nazaj na dvor. Pred Blažem ga je pa spustil na tla in glasno zalajal . . .

Blaž se ni obotavljal. Na mah se je pripravil in potegnil dehorju kožuh čez glavo. »Zdaj vidita,« je dejal nato, »da je »strah« tudi pod kožo dehor, torej ni dehorjeve kože ali podobe nase vzel« . . .

»Pa kako je grdavš zašel v steljo, to je še čudno!«

»Kako? Zraven nisem bil — pa vem, kako je moralo biti. Dehor ima trdo butico. O, ta zver ne pogine izlepa! Je bilo že še nekaj življenja v njem, ko smo ga vrgli na stopnice. In ponočni zrak in hlad sta mu dobro storila, in dehor se je prebudil. Ko bi bil mogel, o, odnesel bi bil še pete s Posavja in ne bi bil čakal, da bi ga drli danes na meh. A v siromaku je bilo le še nekaj življenja. In ko se je priplazil v šupo in zaril in skrnil v nastelji, je še tisto življenje ugasnilo. Rečem vama, zraven nisem bil, a ker poznam to zver, sem prepričan, da se drugače ni moglo zgoditi.«

»Hm, hm, tak je pa le res dehor strašil, tak pa le res strahu ni bilo! Eh, noč ima vendarle svojo moč, pravijo, pa tudi jaz tako rečem,« je znil zdaj veliki hlapec, prepričan, da je brez potrebe dovolj strahu prebil pretekle noči zavoljo končanega nebodigatreba, ter naposled pristavil: »Ar-dibaka, Blaž, Žabjelužarji pa niste kar tako!«

»Tudi jaz rečem,« dé drugi hlapec, »da ste Žabjelužarji tiči; posebno ta-le Blaž, ki se drži, kakor da bi ne znal do pet šteti, a je tak kavelj! Ahm, pa še prav zares!«

Blaž je molčal, a dobro se mu je le zdelo, da je prišel naenkrat v tak ugled pri hlapcih. Ne zato, kakor da bi bil častiželjen. Za take reči se je on toliko menil, kot za lanski sneg ali prazen nič. Ampak zato je bil vesel, da ga naenkrat cenita hlapca, ker bo potreboval tudi v hudi zimi, ko bo na hlevu že malo krme in veliko mraza, prenočišča, cenenega in po njegovi volji, kakršnega ni mogel iztakniti v Ljubljani poletu, kaj še, da bi ga bil dobil pozimi. O, Florijančkov boter so dobri; nič bi ne bili rekli, ko bi šel Blaž v hudi zimi mesto na hlev — v hlev spat. Ampak hlapcev se je bal Blaž, da ne bi godrnjala. No, danes se jima je prikupil. In ker Žabjelužarji niso kar tako, in je posebno ta Blaž kavelj, kakor sta velela hlapca, si bo že znal ohraniti prijateljstvo z njima in si zagotoviti tako topel kotiček, da ga ne bo mrazila nesrečna zima v dobrega Florijančkovega očeta hlevu. E, kdor zna, pa zna; če je prav malo trd, pa že gre . . .

Blaž je bil torej vesel in zadovoljen. Uverjen je bil, da so zdaj premagane vse ovire in zapreke zastran službe v tovarni. Lahko bo opravljal »dobro« službo v tovarni še dolgo časa, saj ima takorekoč že priskrbljen kot celo za zimo. A nič manj ni bila zadovoljna tudi hlapca, ko sta se prepričala, da strahu ne bo več; saj se je izkazalo, kaj je strašilo na hlevu . . .

Zvečer so šli v lepi bratovski slogi zopet vsi trije počivat gor na hlev v seno. Pogovarjali so se lepo in prijazno skoro celo uro. Iz govorjenja se je spoznalo, da sta dobila hlapca zares spoštovanje do trdega a neustrašenega Žabjelužarja. Bo menda res dobil Blaž še pozimi postelj pri njiju v hlevu. No, potlej bo pa na konju: dobro službo v tovarni bo lahko še dolgo opravljal, pa mu vendar ne bo treba niti pozimi moledovati za postelj po Ljubljani. — — — — —

Če bodo kdaj brali to povest Florijančkov boter s Posavja, če so še živi, utegnejo morda zmajati z glavo, češ: »Hencaj, jaz ne poznam dosti Žabjelužarjev, kaj šele Kroparjevega Blaža, ki ga še nikoli videl nisem.« A ko bodo premerili sobo parkrat gorindol in se zamislili v pretekle čase, bodo naenkrat obstali sredi hiše in rekli: »Hencaj, pa je res tako bilo, samo imena so se mi zmešala: jaz sem vedno mislil, da je bil to Matijev Tone iz Vodice, in ne ta Žabjelužar, Kroparjev Blaž, ki ga še ne poznam ne« . . . No, če bodo tako rekli, se pa še v imenih ne bodo motili . . .

